

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังกล่าว 2 ข้อ โดยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จะทำการศึกษารูปแบบการเปรียบเทียบระดับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม ส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จะทำการศึกษารูปแบบผลกระทบของการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีต่อสวัสดิการสังคมในตลาดเพลง โดยวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อนี้มีผู้ทำการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีคือหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้กับรัฐบาล

โดยที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กำหนดให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการได้มาในเพลงด้วยกัน 2 ทางเลือกคือ ซีดีเพลงของแท้จากหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ หรือซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จากหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งในแบบจำลองของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะมีหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้และหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์เพียงหน่วยธุรกิจเดียวในระบบเศรษฐกิจ โดยที่หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้จะมีหน้าที่ในการผลิตซีดีเพลงของแท้และขายซีดีเพลงของแท้ให้กับผู้บริโภค ส่วนหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จะมีหน้าที่ในการผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์และขายซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ให้กับผู้บริโภค ซึ่งวิธีการผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จะทำโดยการนำซีดีเพลงของแท้มาทำการคัดลอก

ส่วนในเรื่องของการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะพิจารณาการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ 2 รูปแบบ คือ การป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยกฎหมาย และการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี ซึ่งการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยกฎหมายจะถูกกำหนดระดับความเข้มงวดโดยรัฐบาล ส่วนการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีจะสามารถถูกกำหนดระดับการป้องกันโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้หรือรัฐบาลเพียงผู้ใดผู้หนึ่งเท่านั้น ซึ่งการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีจะทำโดยการใส่ DRM เข้าไปในตัวซีดีเพลงของแท้เพื่อป้องกันการคัดลอกซีดีเพลงของแท้ พร้อมๆกับการปรับปรุงบรรทัดฐานของซีดีเพลงของแท้เพื่อทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าการซื้อซีดีเพลงของแท้มีความแตกต่างกับซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์มากขึ้น

ส่วนในเรื่องของสวัสดิการสังคมในตลาดเพลง ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะถูกคำนวณมาจากผลรวมของอรรถประโยชน์สุทธิที่ผู้บริโภคที่ได้รับจากการซื้อซีดีเพลงของแท้และซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ รวมทั้งกำไรของหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้และกำไรของหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ โดยที่ในบทนี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ โดยส่วนที่หนึ่งจะ

นำเสนอผลการศึกษาโดยสรุปตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อที่กล่าวมาในข้างต้น ส่วนในส่วนที่ 2 จะนำเสนอข้อจำกัดของการศึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษารั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

บทสรุป

จากวัตถุประสงค์ข้อแรก ที่ทำการศึกษการเปรียบเทียบระดับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยผู้ที่ทำการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีคือหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้กับรัฐบาล สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ระดับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมของหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้มากกว่าของรัฐบาลเสมอ ($\beta_f^* > \beta_g^*$) และการเพิ่มขึ้นของความน่าจะเป็นที่เพลงจะสมบูรณ์เมื่อผู้บริโภคเลือกทางเลือกซื้อซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ (α) การเพิ่มขึ้นของความน่าจะเป็นที่หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จะไม่ถูกจับ (ρ) การเพิ่มขึ้นของสัมประสิทธิ์ที่บอกถึงระดับของผลกระทบของการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่มีต่อผู้บริโภค (γ_c) และการเพิ่มขึ้นของสัมประสิทธิ์ที่บอกถึงระดับของผลกระทบของการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่มีต่อหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ (γ_f) จะส่งผลให้ระดับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่ทำโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ (β_f^*) มากกว่าในกรณีที่รัฐบาลเป็นผู้ทำการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี (β_g^*) เพิ่มมากขึ้น

ส่วนในวัตถุประสงค์ข้อถัดมา ที่ทำการศึกษการเปรียบเทียบผลกระทบของการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีต่อสวัสดิการสังคมในตลาดเพลง โดยผู้ที่ทำการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีคือหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้กับรัฐบาล สามารถสรุปผลการศึกษา ณ คุณภาพของราคาซีดีเพลงและระดับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม ได้ดังนี้

ในส่วนของผู้บริโภค ผลการศึกษาที่ได้คือ ส่วนเกินของผู้บริโภคในกรณีที่ไม่มี การป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี จะมากกว่าในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาลเสมอ และส่วนเกินของผู้บริโภคในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาล จะมากกว่าในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้เสมอ ($CS^* > CS_g^* > CS_f^*$)

ในส่วนของหน่วยธุรกิจ ผลการศึกษาที่ได้คือ ส่วนเกินของผู้ผลิตในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ จะมากกว่าในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาลเสมอ และส่วนเกินของผู้ผลิตในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาล จะมากกว่าในกรณีที่ไม่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีเสมอ ($PS_f^* > PS_g^* > PS^*$)

และในส่วนของสังคม ผลการศึกษาที่ได้คือ สวัสดิการสังคมของตลาดเพลงในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาล จะมากกว่าในกรณีที่ไม่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีเสมอ และสวัสดิการสังคมของตลาดเพลงในกรณีที่ไม่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี จะมากกว่าในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้เสมอ ($SW_g^* > SW^* > SW_f^*$)

นอกจากนั้น การเพิ่มขึ้นของความน่าจะเป็นที่เพลงจะสมบูรณ์เมื่อผู้บริโภคเลือกทางเลือกซื้อซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ (α) และการเพิ่มขึ้นของสัมประสิทธิ์ที่บอกถึงระดับของผลกระทบของการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่มีต่อผู้บริโภค (γ_c) จะส่งผลให้สวัสดิการสังคมของตลาดเพลงในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาล (SW_g^*) มากกว่าทั้งในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ (SW_f^*) และในกรณีที่ไม่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี (SW^*) เพิ่มมากขึ้น และการเพิ่มขึ้นของตัวแปรทั้งสองนี้ จะส่งผลให้สวัสดิการสังคมของตลาดเพลงในกรณีที่ไม่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี (SW) มากกว่าในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ (SW_f^*) เพิ่มมากขึ้น

ส่วนการเพิ่มขึ้นของความน่าจะเป็นที่หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จะไม่ถูกจับ (ρ) และการเพิ่มขึ้นของสัมประสิทธิ์ที่บอกถึงระดับของผลกระทบของการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่มีต่อหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ (γ_f) จะส่งผลให้สวัสดิการสังคมของตลาดเพลงในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาล (SW_g^*) มากกว่าในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ (SW_f^*) เพิ่มมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของตัวแปรทั้งสองนี้ จะส่งผลให้สวัสดิการสังคมของตลาดเพลงในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาล (SW_g^*) มากกว่าในกรณีที่ไม่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี (SW^*) ลดน้อยลง และการเพิ่มขึ้นของตัวแปรทั้งสองนี้ จะส่งผลให้สวัสดิการสังคมของตลาดเพลงในกรณีที่ไม่มีการป้องกัน

การละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี (SW^*) มากกว่าในกรณีที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ (SW_f^*) เพิ่มมากขึ้น

และเมื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาหาความหมายโดยนัย สามารถนำมาอธิบายความหมายโดยนัยได้ดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1: ระดับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่กำหนดโดยหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้จะสูงกว่าระดับที่ทำให้สวัสดิการสังคมในตลาดเพลงมีค่าสูงที่สุด

ข้อที่ 2: ผู้ที่เหมาะสมจะทำการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีจะเป็นผู้ใด ขึ้นอยู่กับว่ารัฐบาลมีเป้าหมายในขณะนั้นเป็นอย่างไร โดยถ้ารัฐบาลมีเป้าหมายเพื่อช่วยผู้บริโภค ทั้งรัฐบาลและหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ ไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ที่ทำการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี ถ้ารัฐบาลมีเป้าหมายเพื่อช่วยหน่วยธุรกิจ หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้จะเป็นผู้ที่เหมาะสมในการทำการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี และสุดท้าย ถ้ารัฐบาลมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือสังคม รัฐบาลจะเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะทำการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี

ข้อที่ 3: ถ้ารัฐบาลมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือสังคม ผู้บริโภคจะต้องยอมสูญเสียส่วนเกินผู้บริโภคบางส่วน เพื่อให้สวัสดิการสังคมในตลาดเพลงมีค่าสูงที่สุด

ข้อที่ 4: เมื่อความน่าจะเป็นที่เพลงจะสมบูรณ์เมื่อผู้บริโภคเลือกทางเลือกซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ (α) และสัมประสิทธิ์ที่บอกถึงระดับของผลกระทบของการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่มีต่อผู้บริโภค (γ_c) ยังมีค่าที่สูงมาก เมื่อรัฐบาลมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือสังคม การป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาลยังมีความจำเป็นมาก

ข้อที่ 5: เมื่อความน่าจะเป็นที่หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จะไม่ถูกจับ (ρ) และสัมประสิทธิ์ที่บอกถึงระดับของผลกระทบของการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีที่มีต่อหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ (γ_f) ยังมีค่าที่น้อยมาก เมื่อรัฐบาลมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือสังคม การป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีโดยรัฐบาลยังมีความจำเป็นมาก

และสุดท้ายจากข้อสังเกตบางประการจากการทำ numerical simulation สามารถบอกได้ว่า ในกรณีที่ถึงแม้ว่าหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้จะสามารถทำการกำหนดระดับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี จนทำให้หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ในตลาด แต่เพื่อให้หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ได้กำไรสูงสุด หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ไม่จำเป็นต้องทำการกำหนดระดับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยี จนทำให้หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ดำรงอยู่ไม่ได้ในตลาด ซึ่งเหตุผล

ดังกล่าวนี้อาจจะเป็นเหตุผลหนึ่งของการที่ยังมีหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ออกมาขายอยู่ในปัจจุบัน

ข้อจำกัดของการศึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ในแบบจำลองยังไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างซีดีเพลงของแท้กับซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์มากนัก จึงทำให้ซีดีเพลงของแท้กับซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ที่อยู่ในแบบจำลองของการศึกษานี้ เสมือนว่าเป็นสินค้า 2 ชนิดที่ขายในราคาต่างกัน โดยที่ซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์มีคุณภาพที่ต่ำกว่าซีดีเพลงของแท้ผ่านทางความน่าจะเป็นที่ซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จะไม่สมบูรณ์เท่านั้น ดังนั้นแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไปคือ การทำให้แบบจำลองมีความสัมพันธ์ระหว่างซีดีเพลงของแท้กับซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์มากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น เปลี่ยนจากให้ในแบบจำลองกำหนดราคาซีดีเพลงของแท้กับราคาซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์พร้อมกัน เป็นการกำหนดราคาซีดีเพลงของแท้ก่อนการกำหนดราคาซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากในโลกแห่งความเป็นจริง การที่จะมีซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ได้ จะต้องมีซีดีเพลงของแท้ ออกมาก่อน

ในการศึกษาครั้งนี้ เสมือนว่าในแบบจำลองมีแค่ช่วงเวลาเดียว ซึ่งถ้าในแบบจำลองมีช่วงเวลามากกว่าหนึ่งช่วง จะทำให้หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ต้องคำนึงถึงว่าหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้จะต้องดำรงอยู่ในตลาด เพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนาและผลิตซีดีเพลงของแท้ฉบับใหม่ออกมา นั่นคือเมื่อมีช่วงเวลามากกว่าหนึ่งช่วงแล้ว จะทำให้หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่พิจารณาในเรื่องของกำหนดราคาซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จนทำให้เขาได้กำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องพิจารณาในเรื่องของการไม่ขายซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ จนทำให้หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ในตลาด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้อาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผลการศึกษาได้ ดังนั้นแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไปคือ การกำหนดให้แบบจำลองมีมากกว่าหนึ่งช่วงเวลา เพื่อให้หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่พิจารณาในเรื่องของกำหนดราคาซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จนทำให้เขาได้กำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียว

ในการศึกษาครั้งนี้ ในแบบจำลองกำหนดให้อุปสงค์ของซีดีเพลงของแท้มากกว่าศูนย์เสมอ ซึ่งเมื่อแบบจำลองเปลี่ยนไปเป็นมีมากกว่าหนึ่งช่วงเวลา หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงของแท้ อาจจะไม่ขายซีดีเพลงของแท้ไม่ได้ในช่วงเวลาใดช่วงเวลานึง เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวผู้บริโภค

ทุกคนอาจจะทำการซื้อซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์แทนการซื้อซีดีเพลงของแท้ทั้งหมด ดังนั้นแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไปคือ เมื่อมีช่วงเวลามากกว่าหนึ่งช่วงแล้ว ไม่ควรทำการกำหนดให้อุปสงค์ของซีดีเพลงของแท้มากกว่าศูนย์เสมอ

และสุดท้าย ในการศึกษานี้กำหนดให้ฟังก์ชันกำไรของหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ มีต้นทุนมาจากการผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์กับต้นทุนจากค่าปรับเมื่อถูกจับเท่ากัน ซึ่งยังขาดต้นทุนอีกประเภทหนึ่งที่สำคัญคือ ต้นทุนค่าสินบนที่หน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์จะต้องจ่ายให้กับตำรวจเพื่อให้ตำรวจไม่ทำการจับกุม ซึ่งต้นทุนดังกล่าวนี้ในปัจจุบันจะเป็นต้นทุนที่สำคัญรูปแบบหนึ่งของหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ โดยที่ถ้าเพิ่มต้นทุนประเภทนี้เข้าไปในแบบจำลอง อาจจะทำให้ผลการศึกษานี้มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไปคือ ใส่ต้นทุนค่าสินบนเข้าไปเพิ่มในฟังก์ชันกำไรของหน่วยธุรกิจที่ผลิตซีดีเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์